EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE ETİK (8 Soru % 10)

Hazırlayan-Zafer YALÇIN

Etik Kavramı; **Yunanca "ethos" (töre, adet, usul, karakter vs.) sözcüğünden türetilmiştir.** ***TDK Türkçe Sözlükte etik;***
1-Töre bilimi,
2-Çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü,
3-Ahlâkî, ahlâkla ilgili, anlamlarına gelmektedir.

Etik; ***insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplinidir.***
(İnal, 1996, Aktaran: Aydın, 2003).

Ahlak Kavramı; **TDK Türkçe Sözlükte ahlâk; "*Bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçimleri ve kuralları*" demektir.**

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Etik değerler ve incelemeler hangi alanları kapsar?

🙂 Ahlak kuralları

B) Hukuk kuralları

C) Sosyal kuralları

D) Ahlak, din, hukuk ve toplumsal kuralları

Etik, belli bir coğrafya, renk, dil, din, ırk gibi değişkenlerin etkisi altına girmez.
Ahlak ise, toplumdan topluma değişebileceği gibi, aynı toplum içinde farklı grupların benimsediği ahlâk kuralları arasında da farklılıklar olabilmektedir.

Ahlak; göreceli, toplumdan topluma, toplum içindeki farklı gruplara, bu grupların dinsel, cinsel, etnik kimliklerine göre değişen, yöresel, yazılı olmayan, insanlar arasında uyulması gereken kurallara işaret ederken;

Etik, daha soyut kavramlara dayalı, daha evrensel ve genel geçerliliğe sahip bir karakter taşımaktadır.(Aydın, 2002).

Ahlâkta görecelik varken, etikte görecelik yoktur. Toplumdan topluma, gruplara göre değişmez.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerden hangisi “ Etik “ **kavramının tanımlarından** **<u>değildir?</u>**

A) Etik, “iyi” ve “doğru” davranışlar için normlar ve standartlar koyar.

B) Etik, bir ahlak felsefesidir.

C) Etik, yerel bir kavramdır.

D) Etik,değişik ahlak ilkelerine ve değerlere uygun davranışların ne olduğu hakkında görüş birliğidir.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

“ Belli bir toplumun belli bir döneminde,bireysel ve toplumsal davranış kurallarını belirleyen ve inceleyen bilim” **tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?**

A) Ahlak

B) Meslek Ahlakı

C) Etik

D) Kültür

Etik Davranışın Toplumsal Temelini Oluşturan Etkenler;

Kültür

Değerler

Normlar

Etik İkilem: **İki veya daha fazla değerin çatışma hali olarak adlandırılan bir kavramdır.**

1. Öğretmenlik Meslek Etiği

Meslekî Etik; Bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlayan; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan meslekî ilkeler bütünüdür

(Aydın, 2002).

ETİK-EKYS ÇIKMIŞ SORU

“Meslek etiği” eğitiminin amacını en iyi aşağıdakilerden hangisi tanımlamaktadır?

A) Meslek elemanlarına mesleğe ait kuralları ve ilkeleri öğretmektir.

B) Bireyin mesleği hakkındaki yenilikleri ve gelişmeleri öğrenmesinde etkili bir süreçtir.

C) Bireyin mesleği ile toplumsal sorumlulukları arasında bağ kurmasını ve bu bağı güçlendirmesini sağlamada etkili,sürekli ve tutarlı bir yol izlemesine ilişkin anlamlı bir süreç oluşturmaktır.

Meslekle ilgili bilgiler vererek, görev ve yetkilerini en iyi şekilde öğrenmesini sağlamaktır.

Meslekî Etik İlkelerin Temel İşlevleri

1. Yetersiz ve ilkesiz üyeleri ayırmak

2. Meslek içi rekabeti düzenlemek

*Yüzyıllardır pek çok düşünür tarafından ısrarla vurgulandığı gibi, etik öğretmenliğin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu gerçek, Platon, Konfiçyus, Aristo, îbn-i Sina ve Buda gibi tarihte yer alan simalar kadar günümüz düşünürleri ve eğitimcileri tarafından da gündemde tutulmaktadır.

•Öğretmenliğin etik bir bağlamda gerçekleşmesi, onu çevreleyen belirli bazı faktörlerden kaynaklanmaz; öğretmenlik özünde etik bir etkinliktir; çünkü insani davranışları ve ilişkileri içermektedir.

- Öğretmenler, öğrencileri bilerek ve özellikle olumlu yönde etkilemeye çalışırlar. Bunu, iyi, doğru, âdil ve faziletli olduğuna inandıkları belli bir davranışı diğerlerine tercih ederken yaparlar.

- Hemen hemen bütün öğretmen davranışları etik bir anlam içerebilir; bir öğrenciye soru sormak, bir öğrenciyle ilgili bilgiyi başka öğretmen arkadaşları ile paylaşmak, sınıfta belli bir etkinliği kimin önce-kimin daha sonra yapacağına ilişkin kurallar koymak bunlardan yalnızca birkaçıdır (Fenstermacher, 1990; Hansen, 2001).

- Öğretmen, davranışlarının etik boyutunun ve buna bağlı sonuçlarının farkında olmasa da, onun bütün davranışları ve bu davranışların içerdiği etik mesajlar öğrencileri etkilemektedir. (Hansen, 2001).

- Öğretmenlik mesleğinin etik boyutlarını anlamak, bütün öğretmenler için kritik önemi olan bir konudur. Kolayca tahmin edilebileceği gibi, öğretmenin her türlü davranışı öğrenciler için bir model oluşturmakta ve öğrencilerin davranışlarına da yansıyabilmektedir (Fenstermacher, 1990; Campbell, 2003).

- Bu durum, öğretmenin herhangi bir değerler eğitimi programını takip etmesiyle de ilgili değildir. Bir öğretmen, öğretim etkinlikleri sırasında hiçbir değer üzerine odaklanmasa da, öğretmenin davranışları örtük etik anlamlar içerir ve bu sınıftaki bütün öğrencileri etkiler (Buzzelli ve Johnston, 2002). Dewey (1969)

- Etik davranışların öğretmenin karakteri, okulun genel atmosferi ve amaçları, öğretim metodundan veya öğretilen içerik tarafından şekillendirildiğini söyler.

Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

≫ Profesyonellik:

Öğretmenlik meslek etiğinden söz edebilmek için öncelikle, öğretmenin işinde profesyonel olması gerekir. Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görevleri belirtilen standartlar içinde yapabilecek yeterlikte olmayan bir öğretmenin meslek etiği ilkelerinden söz etmek olanaksızdır. Bu nedenle öğretmenlik mesleğinin birinci etik ilkesinin "yeterlik sahibi bir öğretmen olmak" anlamına gelebilecek profesyonellik ilkesi ile başlamasında yarar bulunmaktadır.

≫ Hizmette sorumluluk:

En genel anlamda sorumluluk, belirli bir görevin istenilen nitelik ve nicelikte yerine getirilmesidir. Bu anlamda öğretmen bir kamu hizmeti olarak eğitimde üzerine düşen büyük sorumluluğun bilinci içinde olmalıdır.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

- Görevle ilgili bilgi , beceri ve tutumları eksiksiz kazanmış olmak
- Hizmeti zamanında ve kusursuz sunmak
- Mesleğinin yöntem ve tekniklerini sürekli geliştirmek

Yukarıdaki öğretmen davranışları, öğretmenlik mesleğinin etik ilkelerinden hangisini açıklamaktadır?

☺ Profesyonellik

B) Mesleki bağlılık

C) Hizmette sorumluluk

D) Kaynakların etkili kullanımı

- Eğitim-öğretim hizmeti diğer mesleklerden farklı olarak bireylerin yaşamlarını ve dolayısı ile toplumun geleceğini doğrudan etkileyen bir meslek alanıdır. Bu nedenle öğretmenler, kamu görevlileri olarak eylem ve kararlarının doğuracağı sonuçlar hakkında hesap vermek zorundadırlar. Bunun da ötesinde öğretmenler davranışlarından ve bunların topluma maliyetinden kendileri ve toplum adına sorumluluk duymalıdırlar.

- Adalet: Öğretmen, her türlü eyleminde adil olmak ve öğrenciler arasındaki ilişkilerde de adaleti sağlamak sorumluluğuna sahiptir. Öğrencilere söz hakkının adil olarak paylaştırılmasından başlayıp, sınıf içi ve dışı etkinliklere katılıma kadar uzayan her türlü etkinlikte adaletin sağlanması son derecede önemlidir.

≫ Öğretmenin adaletli davranışından söz ettiğimizde, hakların ve ödevlerin öğrenciler arasında eşit paylaştırılması, öğrencilerin çabalarına orantılı paylaşım, öğrencilerin katılımlarına orantılı paylaşım, öğrencilerin hak etme düzeylerine göre paylaşım ve öğrencilerin bireysel koşullarını dikkate alarak bir paylaşıma gitmesi söz konusu olmalıdır. Diğer yandan öğretmen adaletin işlemesi için öğrencileri bu konularda teşvik edici bir rol de üstlenebilir.

≫ Eşitlik: Eşitlik, yararların, sıkıntıların, hizmetlerin dağıtılmasında uygulanacak sınırların belirlenmesini içerir. Eşitlik kavramı temel bireysel eşitlik, kısmi eşitlik ve blokların eşitliği açısından ele alınabilir (Frederickson, 1994, 460).

≫ Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması:

Bir öğrencinin en temel haklarından biri, sağlıklı ve güvenli bir okul – sınıf ortamında bulunmaktır. Bu nedenle öğretmenlerin en temel etik sorumluluklarından biri de sınıf ortamında düzen ve disiplini sağlayarak, öğrenci sağlığını ve güvenliğini tehdit edecek her türlü unsurun ortadan kaldırılmasını sağlamaktır.

Yolsuzluk yapmamak:

- En genel anlamıyla yolsuzluk, bir çıkar karşılığında kamu yetkilerinin yasa dışı kullanımı olarak tanımlanabilir. Burada sağlanması amaçlanan kazançlar maddi kazançlar olabileceği gibi parasal olmayan özel amaçlara yönelik de olabilir. Öğretmenlik mesleğini, kişisel çıkar sağlamaya araç olarak kullanmamak, belki de en temel etik ilkelerden biri olarak görülmelidir. Bunun nedeni öğrencinin kendini koruyamayacak bir konumda olması ve öğretmenle öğrenci arasında bir otorite ilişkisinin bulunmasıdır.

Dürüstlük- doğruluk ve güven:

- Etik davranış, başkaları ile ilişkilerde dürüst olmayı ve içtenliği gerektirir. İçten ve dürüst davranmayan öğretmenler, ilişkilerde kendi sonlarını hazırlarlar ve güven ortamı ortadan kalkar.

Oysa güven ilişkilerin temel unsurudur.

Tarafsızlık:

≫ Tarafsızlık ya da nesnellik, insanın bireyleri ya da nesneleri oldukları gibi görebilmesi ve bu görüntüyü bireyin kendi istek ve korkuları ile oluşturduğu görüntüden ayırabilmesidir. Nesnel olabilmek kişinin duygularını değil, aklını kullanmasını gerektirir. (Fromm, 1981, 113-114).

Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme :

≫ Kurumsal bağlılık, iş görenlerin kurum üyeliklerini sürdürmeleri ve kurumda kalmak istemeleri olarak tanımlanabilir. Kuruma bağlı iş görenler, kurumdan etkilenirler ve kendileri de ortak amaçların gerçekleştirilmesi için ortaklaşa bir çaba gösterirler (Aydın,1993).

Saygı:

≫ İnsan, her şeyden önce insan olduğu için değerlidir. İnsanın değeri ve onuru, insan ilişkilerinde köşe taşı niteliği taşır. İnsan canlı varlıklar içinde en gelişmiş olan, düşünen, akıl yürüten, iletişim kuran, gelecek için planlar yapan bir varlıktır ve bu yönleri ile saygıdeğerdir.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Emre öğretmen , çalıştığı okulda aynı zamanda kızının da öğretmenidir. Sınıfta ders işlerken öğrencilere bir soru sorduğunda ilk önce kızına bakar ve ilk sözü kızına vermek ister.Kızının arkadaşlarıyla bir sorunu olduğunda da nesnel karar vermekte zorlanır.

Etik seminerde bu örnek olayı kullanan eğitimci , öğretmenlik meslek etiği ilkelerinden hangisinin ihlal edildiğini vurgulamaktadır?

A) Dürüstlük

B) Tarafsızlık

C) Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme

D) Kaynakların etkili kullanımı

E) Güven

- Öğretmenlik etiğinde bir başka unsur da velilere karşı gösterilmesi gereken saygıdır.

- Eğitimin bütün yurttaşların Anayasal bir hakkı olduğu ve her türlü cinsiyet, sosyo ekonomik yapı, meslek ve düşünceden insanın çocuklarının aynı okullarda öğrenim gördüğü unutulmamalıdır. Bu nedenle öğretmenleri bütün bu farklılıklara saygı göstererek davranması gerekir.

- Yapılan araştırmalar ailelerin okula gelmeme nedenlerinden birinin de öğretmenlerin saygısız tutumları olduğunu göstermektedir.

- Velilere başkalarının yanında çocukları ile ilgili olumsuz yorumlarda bulunmak, onları suçlamak ve azarlamak, giyim kuşam ya da konuşmalarından dolayı eleştirmek, küçük düşürmek bu tür olumsuzluklara örnek olarak verilebilir.

- Velilerin okullarda bir takım hakları vardır ve bu haklara öğretmenlerin gereken saygıyı göstermesi etik bir yükümlülüktür.

- Öğretmenlerin etik bir yükümlülük içinde saygı göstermeleri gereken bir diğer grup da meslektaşlarıdır.

- Öğretmenlerin birbirlerinin yeterlik ve kişiliklerine saygı göstermeleri beklenmektedir. Bunun bir gereği olarak birbirleri hakkında sınıf içinde ya da dışında, öğrenci ya da velilerin yanında olumsuz yorumlar ve dedikodu yapmaktan kaçınmalıdırlar.

- Diğer öğretmenlere ilişkin mahrem ya da özel konuları öğrencilere söylemek de etik dışı bir davranış olarak görülmelidir.

Bu doğrultuda özetlenecek olursa öğretmenler:

- Herkesin değerine ve varlığına saygı göstermelidir,
- Herkesin özel yaşamına saygı göstermelidir,
- Herkesin özerkliğine ve kararlarına saygı göstermelidir
- İnsanlar arasındaki farklılıklara saygı göstermelidirler

Kaynakların etkili kullanımı:

- En kıt ve değerli kaynak zamandır. Bu açıdan "öğretim zamanının" etkili kullanımı öğrencilerin yararını en üst düzeye çıkaracaktır.

- Derse geç girmek, erken ayrılmak ders süresince zamanı iyi kullanmamak, kişisel işlerini eğitim-öğretim ortamında yapmak, derse hazırlıksız girmek, öğrenci çalışmalarına ve ödevlerine yeterince zaman ayırmamak, öğrencilerin soru sormalarını ve tekrarlar yapılmasını geçiştirmek, eğitsel değeri olmayan konuşmalarla zamanı tüketmek, öğretim zamanının etkili kullanılmadığının göstergeleri sayılabilir.

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN ETİK KODLARI

Öğretmenlerin mesleki etkileşimleri dört temel değere uygun olmalıdır:

- **Özerklik:** Bireylere sahip oldukları onur ve değere uygun biçimde davranılması hakkını gözemek
- **Adalet:** Gücün paylaşılması ve gücün kötüye kullanımının önlenmesi
- **Sorumlu ilgi:** Başkalarına verilebilecek zararın en aza indirilmesi ve yararın artırılması
- **Gerçek :** Kendine ve başkalarına dürüst davranmak

Bu çerçevede öğretmenin etik davranış ilkeleri:

A- PROFESYONEL SORUMLULUK:

- Öğretmenler, her öğrencinin potansiyelinin geliştirmesini sağlayacak bir atmosferin yaratılması için çaba gösterecektirler.

- Öğretmenler, öğrencilerine, meslektaşlarına, ailelere ve topluma karşı davranışlarında çalışma standartlarına ve etik ilkelere uygun davranacaklardır. Mesleki ilkeler, mesleğin eksiksiz yerine getirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

- Öğretmenler, ilişkilerinde ve davranışlarında mesleki bağlılık ve standartların korunmasında dikkatli davranacaklardır.

B- MESLEKİ ETİK DAVRANIŞLAR:

- Öğretmenler, dürüstlük konusunda örnek olarak, kişisel niteliklerini sergileyerek, yasalara uyarak ve saygı göstererek mesleğin saygınlığını korumaya gayret göstereceklerdir.

- Öğretmenler, okulun veya eğitim kurumlarının resmi politikalarını kasıtlı olarak yanlış yorumlayamazlar ve bu politikalara kişisel tutum ve kanılarını karıştıramazlar.

- Öğretmenler, bütün mali kaynakları dürüstlükle kullanacaklar ve finansman işlerinde doğruluk içinde davranacaklardır.

- **Öğretmenler,** kurumsal ve mesleki imtiyazlarını kişisel ve partizan amaçlarla çıkar sağlamak amacı ile kullanamazlar.

- **Öğretmenler,** mesleki kararlarını bozacak ya da etkileyecek bahşiş, hediye veya ayrıcalıkları kabul edemezler.

- **Öğretmenler,** hiç kimseye kendilerine bir avantaj sağlayacak herhangi bir hizmet ya da ayrıcalık sunamazlar.

- **Öğretmenler** ,kayıtlar üzerinde değişiklik yapamazlar ya da başkalarını bu tür davranışlara yöneltemezler.

C- MESLEKİ UYGULAMA VE PERFORMANS:

- Öğretmenler, yasa veya düzenlemelere göre mesleki anlamda yeterli bulunduktan sonra, öğretmenlik mesleğinin uygulamalarını ve mesleki performansını yerine getirme sorumluluğunu da üstlenerek, yeterliklerini sürekli geliştirmeye çaba göstereceklerdir.

- Öğretmenler, bir görev ya da sorumluluğa mesleki profesyonellik temeline göre başvuracaklar, kabul edilecekler ve atanacaklar ayrıca yasal sözleşmeleri ya da atamalarındaki maddelere bağlı kalacaklardır.

- Öğretmenler, atandıkları görevi yerine getirecek toplumsal sağduyu, bedensel dayanıklılık ve zihinsel sağlığa sahip olmalıdırlar.

- **Öğretmenler,** öğrenme ile ilgili amaçları gerçekleştirebilmek için öğretim yapacaklardır.

- **Öğretmenler,** mesleki açıdan sürekli kendilerini geliştireceklerdir.

- **Öğretmenler**, yürürlükte olan yasalara ve düzenlemelere, yerel okul bölgelerinin yazılı politikalarına uygun davranacaklardır.

D- MESLEKTAŞLARA KARŞI ETİK DAVRANIŞLAR:

- Öğretmenler , meslektaşları ile olan ilişkilerinde etik açıdan örnek olacaklar, bütün meslek üyelerine eşit ve adil davranacaklardır.

- Öğretmenler, meslektaşları ile ilgili gizli bilgileri yasal olarak ya da mesleki amaçlarla gerekli olmadıkça açıklayamazlar.

- Öğretmenler, iş arkadaşları ve okul sistemi hakkında kasıtlı olarak çarpıtılmış açıklamalar yapamazlar.

- Öğretmenler, kurullara politika ve yasal statülerine uygun olarak gerçekleşen işten çıkarma, değerlendirme ve işe alma süreçlerini yerine getirmek zorundadırlar.

- Öğretmenler, iş arkadaşlarının politik ve yurttaşlık hakları ile ilgili uygulamalara ve sorumluluklarına karışamazlar.

- Öğretmenler, iş arkadaşları arasında ırk, renk, ulusal ve etnik köken, yaş, cinsiyet, engellilik durumu ya da medeni durumuna göre ayrımcılık, taciz ve baskı yapamazlar.

- Öğretmenler, kasıtlı olarak meslektaşlarının mesleki hak ve ayrıcalıklarını kullanmalarını engelleyemez ya da reddedemez.

- Öğretmenler, meslektaşlarının mesleki kararlarını etkilemek için özel davranışlarda bulunamazlar ve zorlayıcı araçlar kullanamazlar.

- Öğretmenler ,bir mesleki hak olarak öğretimde akademik özgürlüğe sahiptirler ve hiçbir eğitimci yasalarının dışında bu hakkın kullanımına müdahale edemez.

E- ÖĞRENCİLERE KARŞI ETİK DAVRANIŞLAR:

- Toplumun gözünde güven duyulan biri olarak öğretmenler, her öğrencinin etkili bir yurttaş olma potansiyelini gerçekleştirmeleri sürecini ölçebilmelidirler.

- Öğretmenler her öğrenci ile saygılı, düşünceli ve adil bir yaklaşım içinde ilgilenecekler ve disiplin sorunlarına okul kurulu politikaları ve yasalara uygun çözümler arayacaklardır.

- Öğretmenler kasıtlı olarak öğrencilerin aleyhine davranışlarda bulunamazlar.

- Yasal ve mesleki gereklilikler nedeniyle açıklama zorunluluğu olmadıkça öğretmenler, öğrencilere ilişkin gizli bilgileri açıklayamazlar.

- Öğretmenler, öğrencileri bedensel ve zihinsel sağlığına ya da güvenliğine zarar veren öğrenme koşullarından korunmasına gerekli çabayı göstereceklerdir.

- Öğretmenler, gerçekleri çarpıtmadan sunmaya çaba göstereceklerdir.

- Öğretmenler ,öğrencilerin bir programa katılmasını adaletsiz bir biçimde engelleyemezler, öğrencinin bazı burs ve diğer kaynaklardan ya da avantajlardan yararlanmalarını ırk, renk, cinsiyet, engellilik, ulusal köken ya da medeni durumu yüzünden engelleyemezler.

- Öğretmenler, makul bir neden olmadıkça, öğretim sürecinde öğrencinin bağımsız eylemlerini kısıtlayamaz ve öğrencilerin farklı bakış açılarını reddedemezler.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdaki öğretmen davranışlarından hangisi , öğretmenlik meslek etiği ilkelerine aykırı <u>değildir?</u>

A) Sınıfta kendi politik görüşlerini açıklamak

B) Başarısız öğrencilere daha az ilgi göstermek

Eğitim öğretim sürecinde zihinsel engelli bir öğrenciyle daha fazla ilgilenmek

D) Sınıftaki yakınlarının çocuklarına özel ilgi göstermek

E) Diğer öğretmenler hakkında sınıfta olumsuz açıklamalarda bulunmak

F- AİLE VE TOPLUMA KARŞI ETİK DAVRANIŞLAR:

- Öğretmenler, toplumdaki yurttaşlık görevlerini yerine getirirken, aileler ve toplumun okullarını geliştirmeye katkıda bulunan diğer kişilerle işbirliği yaparlar.

- Öğretmenler, öğrencinin yararına olacak konularda ailelerle işbirliği yapmak ve bilgi almak için gerekli çabayı gösterirler.

- Öğretmenler, toplum kültürünü ve okuldaki öğrencilerin ev ortamını tanımak ve anlamak için çaba gösterirler.

- Öğretmenlerin, okul-halk ilişkilerinde olumlu bir rol oynayacakları açıktır.

MESLEKİ ETİK İLKELER

- 1.Doğruluk
- 2.Yasallık
- 3.Yeterlik
- 4.Güvenirlilik
- 5.Mesleğe Bağlılık

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

1. Profesyonellik

2.Hizmette Sorumluluk

3. Adalet

4. Eşitlik

5. Sağlıklı ve Güvenli Bir Ortamın Sağlanması

6. Yolsuzluk yapmamak

7.Dürüstlük-Doğruluk ve Güven

8. Tarafsızlık

9. Mesleki Bağlılık ve Sürekli Gelişme

10. Saygı

11. Kaynakların Etkili Kullanımı

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

1. Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci
2. Halka hizmet bilinci
3. Hizmet standartlarına uyma
4. Amaç ve misyona bağlılık
5. Dürüstlük ve tarafsızlık
6. Saygınlık ve güven
7. Nezaket ve saygı
8. Yetkili makamlara bildirim
9. Çıkar çatışmasından kaçınma
10. Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması
11. Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı

HEDİYE ALMA YASAĞI KAPSAMINDA OLANLAR

- Görev yapılan kurumla iş, hizmet veya çıkar ilişkisi içinde bulunanlardan alınan karşılama, veda ve kutlama hediyeleri, burs, seyahat, ücretsiz konaklama ve hediye çekleri,

- Taşınır veya taşınmaz mal veya hizmet satın alırken, satarken veya kiralarken piyasa fiyatına göre makul olmayan bedeller üzerinden yapılan işlemler,

- Hizmetten yararlananların vereceği her türlü eşya, giysi, takı veya gıda türü hediyeler,

- Görev yapılan kurumla iş veya hizmet ilişkisi içinde olanlardan alınan borç ve krediler…

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

- Görev yapılan kuruma katkı anlamına gelen, kurum hizmetlerinin hukuka uygun yürütülmesini etkilemeyecek olan ve kamu hizmetine tahsis edilmek, kurumun demirbaş listesine kaydedilmek ve kamuoyuna açıklanmak koşuluyla alınanlar (makam aracı ve belli bir kamu görevlisinin hizmetine tahsis edilmek üzere alınan diğer hediyeler hariç) ile kurum ve kuruluşlara yapılan bağışlar,

- Kitap, dergi, makale, kaset, takvim, cd veya buna benzer nitelikte olanlar,

- Halka açık yarışmalarda, kampanyalarda veya etkinliklerde kazanılan ödül veya hediyeler,

- Herkese açık konferans, sempozyum, forum, panel, yemek, resepsiyon veya buna benzer etkinliklerde verilen hatıra niteliğindeki hediyeler,

- Tanıtım amacına yönelik, herkese dağıtılan ve sembolik değeri bulunan reklam ve el sanatları ürünleri,

- Finans kurumlarından piyasa koşullarına göre alınan krediler..

EĞİTİMDEKİ ETİK STANDARTLAR:

- ***Öğrenciye Bağlılık İlkesi;*** **Eğitimciler, bütün öğrencilerin toplumun saygıdeğer ve etkili bir üyesi olarak, kendi potansiyelinin farkına varmaları ve bu potansiyeli gerçekleştirmelerine yardım etmek için çaba gösterirler. Bu amaçla eğitimciler, değerli amaçların formüle edilmesi, bilginin değerinin anlaşılması ve kazanılması, araştırma merakının uyarılması için çalışırlar.**

- **Bu yükümlülükleri yerine getirmek için eğitimciler;**

• ***Öğrenciyi, öğrenme sürecindeki bağımsız eylemlerinden makul olmayan gerekçelerle alıkoyamazlar.***

• ***Makul olmayan gerekçelerle, farklı bakış açılarına sahip öğrencilerin görüşme taleplerini geri çeviremezler.***

- ***Öğrencinin gelişmesiyle ilgili materyali kasıtlı olarak gizleyemez ya da çarpıtamazlar.***

- ***Öğrencileri, öğrenim, sağlık ya da güvenliklerine zarar verebilecek koşullardan koruyacaklardır.***

- ***Öğrenciyi kasıtlı olarak mahcup edecek ya da küçük düşürecek davranışlara maruz bırakamazlar.***

- ***Öğrencilere, ırk, din, renk, milliyet, medeni durum, politik ya da dinsel inançlar, toplumsal ya da kültürel kimlik veya cinsiyete dayalı ayrımcılık yapamayacakları gibi,***

BU NEDENLERLE:

a). Hiçbir öğrencinin herhangi bir programa katılmasını engelleyemezler,

b). Hiçbir öğrencinin yararlarına engel olamazlar,

c). Hiçbir öğrenciye avantaj sağlayamazlar,

d).Kişisel çıkarları için öğrencilerle profesyonel ilişkilerini kullanamazlar.

e).Öğrencilere ilişkin gizli bilgileri yasal gereklilikler olmadıkça ya da profesyonel hizmetlerce gerekmedikçe açıklayamazlar.

MESLEĞE BAĞLILIK İLKESİ;

- Eğitimcilik, halkın güven ve sorumluluğunu içeren ve profesyonel hizmet ve yüksek idealler gerektiren bir meslektir. Bu inançla, eğitim mesleğinin kalitesi toplumu ve bireyleri doğrudan etkiler.

- Eğitimciler, mesleki kararların yerine getirilmesinde, mesleki standartların yükseltilmesi ve eğitim mesleğinin saygıdeğer kişileri cezbedecek koşullara ulaşmasını sağlayacak bir iklimin yaratılması için gerekli gayreti göstereceklerdir.

- **Ayrıca mesleğin, gerekli nitelikleri taşımayan kişiler tarafından yerine getirilmesinin önlenmesinde yardımcı olacaklardır.**
- **Bu yükümlülükleri yerine getirmek için eğitimciler;**
- ***Mesleki pozisyonlara başvurularda kasıtlı olarak yanıltıcı açıklamalarda bulunmazlar ve yeterlilikleri ya da nitelikleri ile ilgili dokümanlarda sahtecilik yapmazlar.***
- ***Mesleki nitelikleri ile ilgili yanlış bildirimlerde bulunamazlar.***
- ***Karakteri, eğitimi ya da diğer bakımlardan saygı duyulmayan ve niteliksiz olarak bilinen kişilerin mesleğe girmesine yardım edemezler.***
- ***Belli bir pozisyon için başvuruda bulunan birisinin mesleki yeterliliği için bile bile yanıltıcı açıklamalar yapamazlar.***

- ***Eğitimci olmayan bir kişinin yetkisiz biçimde öğretim yapmasına yardım edemezler.***

- ***Yasal ya da mesleki zorunluluklar dışında, meslektaşları ile ilgili olarak meslek içinde ulaştığı gizli bilgileri açıklayamazlar.***

- ***Bir meslektaşı hakkında yanlış ya da kötü niyetli açıklamalar yapamazlar.***

- ***Mesleki etkinlikler nedeniyle bir öğrenci hakkında edindiği gizli bilgileri, yasal ve mesleki zorunluluklar dışında başkalarına açıklayamazlar.***

2. OKUL YÖNETİMİNDE ETİK DEĞERLER

- Eğitimde yatırım insana yapılmaktadır ve eğitimin amaçlarından birisi de toplumun değer yargılarını bir sonraki nesle aktarmaktır.
- Eğitim kurumları olan okullar değerlere dayalı kurumlardır. Bu nedenle etik açıdan eğitim örgütlerinin güvenli örgütler olma sorumlulukları vardır.
- Okul müdürü konumundan dolayı toplumun birçok kesimiyle ilişki içerisindedir ve bu farklı kesimlerin okul müdüründen değişik beklenti ve istekleri olabilmektedir.
- Bu beklenti ve istekler okul müdürlerini sürekli olarak etik sorunlarla yüz yüze getirmektedir.

- Bu sorunlardan bazıları ırkçılık ve kökten dincilik, cinsiyet eşitsizliği, cinsel taciz ve şiddet, cinsiyete yaklaşımda farklılıklar, aile yapısı (boşanmış, tek ebeveynli, hemcinslerden oluşan vb.), çocukların suistimali, bozulan sağlık dengeleridir (obezite, süreğen hastalıklar vb.)

- Yönetsel etik, yönetsel eylemlerde uyulması gereken ilkeler veya davranış kuralları olarak tanımlanır.

- Yönetsel etiğin, yöneticilerin ahlak dışı etkinliklerde bulunmaları ile ilgilendiği gibi, yöneticilerin karşılaştıkları çıkar çatışmaları ve ikilemlerinin çözümünde onlara yardımcı olacak ilkelerle de ilgilendiği söylenebilir.

- **Yönetimde uyulması gereken etik ilkeler;** adalet, eşitlik, dürüstlük ve doğruluk, tarafsızlık, sorumluluk, insan hakları, hümanizm, bağlılık, hukukun üstünlüğü, sevgi, hoşgörü, laiklik, saygı, tutumluluk, demokrasi, olumlu insan ilişkileri, açıklık, hak ve özgürlükler, emeğin hakkını verme, yasadışı eylemlere direnmedir.

- **Günümüzde yönetsel etik;** hiyerarşik yapılar ve bürokratik yönetim şartları altında sosyal ahlak açısından tehlikeli sonuçlar doğuracak şekilde deforme olmaktadır.

- **Yönetim sürecinde kararlarda**, uygulamalarda, eylem ve işlemlerde kaçınılması gereken davranışlar etik dışı davranışlar olarak değerlendirilmektedir.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerden hangisi ,yöneticinin yönetsel davranışlarda uyması gereken etik ilkelerden biridir?

A) Ayrımcılık

B) Dogmatik davranış

C) Yaranma

D) Açıklık

- Yönetime duyulan güvensizliğin gerisinde, etik dışı uygulamaların ara sıra olması değil, bunların sıradanlaşması vardır.
- Yönetimde etik dışı davranışlar ise ayrımcılık, kayırma, rüşvet, yıldırma,korkutma, ihmal, sömürü (istismar), bencillik, yolsuzluk, işkence (eziyet), yaranma, dalkavukluk, şiddet-baskı-saldırganlık, iş ilişkilerine politika karıştırma, hakaret ve küfür, bedensel ve cinsel taciz, kötü alışkanlıklar, görev ve yetkinin kötüye kullanımı, dedi-kodu, zimmet, vb…

- Yönetimde etik dışı davranışlar, kurum içerisindeki çatışmalar ve davranışsal sorunları ifade etmektedir. Bu davranışlar sonucunda ortaya çıkan durumlara bağlı olarak, kurum kültürü zayıflamakta, çalışan bağlılığı, performansı ve motivasyonu azalmaktadır.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Ahmet Öğretmen ,mesleğini başarılı bir biçimde icra etmesine ve okulunda sevilmesine rağmen okul müdürü tarafından sürekli eleştirilmektedir. Bu durum , Ahmet Öğretmen'in mesleğinden soğumasına ve çevresinde uyumsuz bir kişi olarak tanınmasına sebep olmuştur.

Okul müdürünün Ahmet Öğretmen'e karşı sergilemiş olduğu bu davranış, aşağıdaki etik dışı davranışlardan hangisine örnektir?

A) Sömürü

B) İhmal

C) Kayırma

D) Ayrımcılık

E) Yıldırma

- Eğitim yöneticilerinin, görevlerini yerine getirirken, yasa ve politikalar kadar meslek etik ilkelerine uygun davranmaları gerekir. Eğitim yöneticilerinin liderlik rolünü kazanabilmelerinde sahip oldukları etik değerlerin de çok büyük rolü vardır.

- Eğitim yöneticilerinin sahip olduğu değerler, eğitim politikalarının ve felsefesinin belirlenmesi, bu politikaların programlar yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılması, personelin seçimi, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi, kaynakların rasyonel kullanılması, sağlıklı bir okul kültürünün oluşturulması ve okulun etkili kılınmasında oldukça önemli bir yere sahiptir.

- 21. yüzyılın okul yöneticilerinin nasıl olması gerektiği ile ilgili öğretmenler tarafından verilmiş olan 94 ifadenin 36'sı yöneticinin etik davranış özellikleri ile ilgilidir.

- Yöneticinin etik davranış özelliklerine ilişkin verilmiş 36 ifadeden en yüksek frekansa sahip ifade 13 kez tekrarlanmış olan "adaletli olma" ve en az tekrarlanmış olan 2 ifade "söylediği ve uyguladığının bir olması" dır.

Okul yöneticilerinin etik liderlik becerileri dört farklı boyutta;

(1) karar verme sürecinde,
(2) davranışsal,
(3) iletişim sürecinde ve
(4) Kurum kültürü oluşturma sürecinde (VİZYON)

etik olarak ele alınmaktadır.

(1) KARAR VERME SÜRECİNDE ETİK;

- Liderin ahlaki açıdan doğru kararlar verebilmesi, doğru ile yanlışı ayırt edebilmesi ve verdiği kararlarda etik davranması kapsamında incelenmektedir.

- Okul yöneticisi karar alma sürecinde; çözümler üretmede sistemli yaklaşması,politik konularda kazanç sağlamaya yönelik çalışmalarda ve dini konularda fayda amaçlı faaliyetlerde bulunmaması, ekonomik alanda kişisel kazanç sağlayıcı davranış sergilememesi, mesleki sorumluluklarını dürüstlük duygusu içerisinde yapması, okulda ortak alınan kararları, etkili biçimde uygulaması, okulda yapılan işlerde ölçüyü belirlemesi ve davranışlarının sınırlarını bilmesi gerekir.

(2) DAVRANIŞSAL ETİK;

- Yöneticinin dürüst ve adil davranışlar sergilemesi, kurumdaki herkesi eşit görmesi ve eşit muamele etmesine işaret etmektedir.

- Okul yöneticisinin etik lider olarak sergileyeceği davranışlar; sevgi, doğruluk, iyilik, özgürlük, birlik sağlama, hoşgörülü olma, sorumluluk ve yaşama saygıdır. Okul yöneticileri, lider olarak kişisel dürüstlüğe önem veren bir kültür oluşturmalıdırlar.

(3) İLETİŞİM SÜRECİNDE ETİK;

- Yönetici ve çalışanlar arasında sağlıklı iletişim ağının kurulması ve çalışanların iş doyumunun sağlanması ile ilgilidir. Okul yöneticisi, liderlik yaptığı okullarda insanların birbirleriyle sözlü iletişim kurmaları için etkili bir çalışma ortamı oluşturmalıdır.

- Kurulan bu çalışma ortamında insanların kendisini doğru ve rahat ifade edebilmesi gerekir. Bu çalışma ortamının temelini etik değerler oluşturmalı ve bunu okul yöneticisi yapmalıdır.

(4) OKUL İKLİMİ OLUŞTURMA SÜRECİNDE ETİK,

- Etkili bir okul iklimi oluşturmak için çalışanlara sahip çıkılması, onların desteklemesi, düşüncelerin sevgiyi temel alan bir yaklaşımla yayılması, okul kültürünün ve vizyonunun net bir şekilde ortaya konması, çalışanların yaratıcılıklarını maksimum düzeyde ortaya çıkarabilecekleri bir çalışma ortamının hazırlaması ile ilgilidir.

- Okullarda verimliliği artırmak için öğretmeyi özendirici ve artırıcı bir okul iklimi oluşturulmalıdır. Bu okul iklimi, çalışanların ve öğrencilerin iyi geçiminden doğan yüksek moral ve birbirlerine karşı olan güven, saygı ve ilginin mevcut olduğu bir havada olmalıdır. (Yılmaz, 2005; Yılmaz, 2006; Turhan, 2007; Cemaloğlu & Kılınç, 2012; Uğurlu, 2012).

- Kurşun'a (2011:121-122) göre okulların kurumsal imajını okul yöneticilerinin etik liderlik özellikleri anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

- **Etik liderlik,** kurumsal imajın hizmet kalitesi boyutunun %17'sini, yönetim kalitesi boyutunun %58'ini, finansal sağlamlık alt boyutunun %33'ünü, çalışma ortamı alt boyutunun %43'ünü, toplumsal sorumluluk alt boyutunun %40'ını, duygusal çekicilik alt boyutunun %47'sini ve **kurumsal etik alt boyutunun %51'ni açıklamaktadır.**

- **Kurumsal imajın alt boyutlarının tamamına yakınında**, etik liderliğin iklimsel etik boyutuna etki ettiği **görülmektedir.**

- **Okul yöneticileri** etik değerlere uygun davranışlar sergilemelidir.

- **Calabrese (1989)** on maddelik bir çerçeve ile okul yöneticilerinin davranışlarına rehber edinebileceği etik değerleri belirlemiştir.

- Okul yöneticileri bu etik değerlere uygun davranışlar sergilediğinde kendilerine duyulan güvenin sarsılmasını önleyebilecek, etik lider özelliği göstereceklerdir.

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DAVRANIŞLARINA REHBER EDİNEBİLECEĞİ ETİK DEĞERLER ŞUNLARDIR;

(1)Okul yöneticileri eğitim felsefesine uygun bir vizyon geliştirmelidir.

(2) Okul yöneticisi güçlü bir ahlâkî lider olmalı, okulda ahlâkî bir hava oluşturmalıdır.

(3) Okul yöneticisi ayrımcı davranışları kınamalıdır.

4) Okul yöneticisi etkili öğretimi bir görev olarak görmeli, bu konuda öğrencilerin ve toplumun yararını gözeterek hareket etmelidir.

(5) Okul yöneticisi okul toplumunu tesis etmelidir.

(6) Okul yöneticisi okul toplumu içindeki farklı grupların hakları arasında denge gözetir.

(7) Herkes tarafından istenen kararlar, her zaman doğru kararlar değildir.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerden hangisi , okul yöneticisinin kaçınması gereken etik dışı davranışlardandır?

A) Güçlü bir etik liderlik uygulamak

B) Eğitim öğretimi bir ödev olarak görmek

C) Bütün grupların hakları arasında denge kurmak

☺ Herkes tarafından istenen kararı, her zaman doğru kabul etmek

(8) Okul yöneticisinin kararlarının temelinde, okul toplumunun üyeleri için doğru olanı yapmak vardır.

(9) Ahlâkî cesaret yönetici rolünün bir parçasıdır.

(10) Okul yöneticisi etik davranışları, ahlâkî eylemleri ve dürüstlüğü okul üyeleriyle paylaşmalıdır.

≫ Okul yönetiminde sergilenmesi gereken değerler sırasıyla adalet, güven, mevzuata bağlılık ve çalışkanlık olarak ifade edilmektedir.

- Eğitim yönetimi etiği açısından okul yöneticilerinin etik ilkelere uygun davranması gerekmektedir. Uluğ'a (2009) göre kurumsal sistemin başarısı için evrensel referanslar ışığında etik ilke ve değerleri önemseyen, dürüst, güvenilir etik liderlere gereksinim vardır.

- Etik temelli yönetim açısından yöneticinin öncelikli görevi, başında olduğu iş-görenlere karşı ne yolla olursa olsun uygun güven ortamını yaratmaktır.

- Etik değerler sistemini ortaya koymak kadar, onu kurum kültürünün ayrılmaz parçası yapacak stratejilerin yaşama geçirilmesi gerekmektedir.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerden hangisi eğitim yönetiminde yöneticinin uyması gereken etik ilkelerden <u>değildir?</u>

A) Başkalarının görüşlerine değer verir.

B) Astlarını aynı sistemin parçaları olarak görür.

C) Yetkisini astları üzerinde bir baskı aracı olarak kullanır.

D) Astlarının haklarını kullanma özgürlüklerini engellemez.

- Etik liderlerin ahlaki açıdan örnek olacak davranışlar sergilemesi, doğruluk ve dürüstlükten ödün vermemesi, vaatleri ile uygulamaları arasında bir tutarsızlık görülmemesi bilişsel güveni doğrudan etkilemektedir.

- Yöneticilerin sergiledikleri davranışların ve izledikleri stratejilerin, çalışanları tarafından adil bir biçimde algılanması, aralarında güçlü bir ilişkinin kurulmasını sağlayacaktır.
- Kentsu'ya (2007: 89) göre okulda yöneticilerin ve diğer tüm personelin uyması gereken ahlaki kurallar bütünü etik kavramına tekamül etmektedir.

- Güçlü bir karaktere sahip olan bir okul yöneticisi sistemin daha elverişli bir şekilde yürümesini sağlamaktadır.

- Okul yöneticilerinin yönetim etiğine uygun davranması kadar etik liderliğini ön plana çıkarması da gerekmektedir.

- Okul müdürünün etik liderliği gerçekleştirmesi hem etiğe uygun davranma konusunda model olma hem de öğretmenleri kurum içi adalet, bağlılık ve motivasyon açısından olumlu etkilemektedir.

2020 EKYS

Bir okul müdürü, çalıştığı okulda etik davranışların yerleştirilmesini sağlayacak bir etik programı hazırlanmasını istemektedir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi hazırlanacak etik programın öğelerinden biri olamaz?

A) Örgütsel etik ilkeleri

B) Etik komiteleri

C) Ödüllendirme

D) Yaptırımlar

E) Vizyon cümlesi

ETİK YAKLAŞIMLAR

1-META ETİK (ANALİTİK YAKLAŞIM):

- Etik hüküm ve tavırların (tutum) doğasını inceler. Ahlak bilgisinin ne tür bir bilgi olduğunu, onun temelini, doğasını ve yapısını araştırır. Kötü ne? İyi ne? sorularına yanıt arar.

2-NORMATİF ETİK:

- Doğruyu yanlıştan ayıracak pratik ahlak standartlarını ve ahlaklı bir hayatın nasıl yaşanacağını bulmaya çalışır. Eylemlere rehberlik sağlamayı amaçlar. Ahlaki eylemlerimizin içeriğine karar vermemizle ilgilenir. Ne yapmalı? Nasıl yaşamalı? Nasıl bir insan olmalı? sorularına yanıt arar.

3-UYGULAMALI ETİK:

- Belli özel alanlarda ortaya çıkan etik sorunların tartışılması için kriterler oluşturma ve bu özel alanlarda belirlenen kriterlerin insan davranışlarında uygulanması ile ilgilenir. Diğer bir ifade ile, soyut etik kavramların, uygulanması yoluyla somutlaştırılmasıdır.

ETİK SİSTEMLER

1)AMAÇLANAN SONUÇ ETİĞİ (MACHİAVELLİ);

- Bu etik genelde faydacılık olarak da bilinir. Bir eylemin ahlaki doğruluğu, amaçlanan sonuçlar tarafından belirlenir. Eylem fayda getiriyor mu? sorusuna yanıt aranır.

2) KURAL ETİĞİ (KANT);

- Bir eylemin ahlaki doğruluğu, standartlar ve yasalar tarafından belirlenir. Eylem toplumsal kurallara, Standartlara, Yasalara uygun mu? Sorusuna yanıt aranır.

3) TOPLUMSAL SÖZLEŞME ETİĞİ (J.J.ROUSSEAU);

- Bir eylemin ahlaki doğruluğu, belli bir toplumun normları ve gelenekleri tarafından belirlenir. Birey toplumsal ilke ve standartları benimsemiş mi? sorusuna yanıt aranır.

4) KİŞİSEL ETİK (BUBER);

- Bir eylemin ahlaki doğruluğu, kişinin vicdanı tarafından belirlenir. Eylem bireyin vicdanına huzur veriyor mu? sorusuna yanıt aranır.

5) SOSYAL YAŞAM ETİĞİ;

- **Bir eylemin ahlaki doğruluğu kişinin, diğer insan ve canlılarla olan ilişkilerinde kurallara uyumasıyla belirlenir. Kişi, insan ve diğer canlılarla olan ilişkilerinde kurallara uyuyor mu? sorusuna yanıt aranır.**

ETİK KURAMLAR

TELEOLOJİK (SONUÇCU) KURAM;

- **Karar ve davranışların sonuçlarına önem veren normatif bir etik kuramıdır. Bu eylemden en iyi sonucu elde edebilmek için Ne yapmalıyım? sorusuna yanıt arar. En büyük yarar ve en az zarar ile sonuçlanan karar ve davranışlar etiktir. Davranışın niyeti, amacı değil; somut sonuçları önemlidir.**

DEONTOLOJİK (KURAL / ÖDEV TEMELLİ) KURAM;

- Eylemin türü ve ahlaki ilke ve kuralların izlenip izlenmediği ile ilgilenir. Etik davranış, kurallara (gelenek ve göreneklere, din kurallarına, yasalara) göre doğru olan, hak veya görev olduğu belirlenmiş olan davranıştır. Kişinin ödev ve sorumluluklarını yerine getirirken etik ilke ve kurallara bağlılığını önemser. En iyi bilinen teorisyeni Immanuel Kant'tır.

SEZGİCİ ETİK KURAMI;

- Davranışa karar vermede sezgilerin yol gösterici olduğunu ileri sürer. Sezginin, ahlaki doğrulara, neyin yapılıp yapılmaması gerektiğine ilişkin doğrulara ulaşmanın yolunu göstermede özel bir yeri vardır.

KAZUİSTİK (ÖRNEK OLAYA DAYALI) ETİK KURAMI;

- Soyut etik ilkeleri somut örnek olaylara uygulayarak pratik çözümler üretmeye çalışan uygulamalı bir etik kuramıdır. İkilemli durumların çözümünde belirli örnek olaylardaki gerçekliklere bakarak değerlendirme yapmayı esas alır.

REALİST ETİK KURAMI;

- Üzerine sistematik yorum yapmış olan ilk düşünür Aristoteles'tir. Aristo Etik adını verdiği eserinde aklın yolunu önermiş ve doğru olan ahlaki davranışların aşırılıklardan uzak olması gerektiğini savunmuştur.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

İkilemlerin çözülmesinde belirle örnek olaylardaki gerçekliklere bakarak gerekçelendirme yapmayı esas alan ; soyut etik ilkeleri, somut örnek olaylara uygulayarak pratik çözümler yaratmaya çalışan etik kuramı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sonuççu Kuram

B) Kazuistik kuram

C) Deontolojik Kuram

D) Erdeme Dayanan kuram

MATERYALİST ETİK KURAMI;

- Materyalist Etik Spinoza etiği olarak da anılır. Spinoza insan için mutluluk ve özgürlük etiğini savunur. Spinoza doğaya ve maddi dünyaya önem verir ve Tanrı doğadadır görüşüyle Panteizm inancındadır.

PRAGMATİK ETİK KURAMI;

- Pragmatik Etik "bir davranış şekli akla ve mantığa uygun, pratik uygulamada da faydalı ise doğrudur" görüşünü savunur. Bu düşünce iyilik ve doğruluk kavramlarını fayda kavramı ile bağdaştırır.

EKYS ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerden hangisi, kamu yönetiminde etik altyapı ve etik davranışı etkileyen kilit unsurlardan <u>değildir?</u>

A) Etkili yasal bir altyapı

B) Dayatma ve yaptırım mekanizmaları

C) Etik konularda eşgüdüm sağlayan kuruşların varlığı

D) Etik hesap verme mekanizmaları